

LECTURĂ: Textul literar narativ în proză

Minunea (fragment)

de R. J. Palacio

Alege să fii bun

Domnul Browne scriesese pe tablă cu litere mari de tipar:

P-R-I-N-C-I-P-I-U!

— Toată lumea să scrie acest cuvânt la începutul primei pagini din caietul de engleză!

În timp ce făceam întocmai, profesorul a zis:

— Bun, cine poate să-mi spună acum ce înseamnă un principiu? Știe cineva?

Nu a ridicat mâna nimeni.

Domnul Browne a zâmbit, a dat din cap și a scris din nou pe tablă:

PRINCIPII = REGULI DESPRE LUCRURI CU ADEVĂRAT IMPORTANTE.

— De exemplu, un motto? a întrebat cineva.

— Un motto, a fost de acord domnul Browne, în timp ce continua să scrie pe tablă. Sau un citat faimos. Sau un rând dintr-un răvaș de plăcintă. Orice fel de zicală sau de regulă de bază care ne poate motiva. În mod fundamental, un principiu este orice ne poate ajuta și ghida când luăm decizii despre lucruri cu adevărat importante.

A scris totul pe tablă, apoi s-a întors spre noi.

— Care anume sunt lucrurile cu adevărat importante? ne-a întrebat el.

Câțiva copii au ridicat mâna. I-a lăsat să răspundă și a notat pe tablă ce spuneau, cu un scris de mână foarte neîngrijit.

REGULILE. ÎNVĂȚĂȚURA. TEMELE.

— Si mai ce altceva? a întrebat el scriind, fără să se întoarcă. Spuneți ce vă trece prin cap!

Și a notat tot ce au strigat copiii.

FAMILIA. PĂRINȚII. ANIMALELE DE COMPANIE.

O fetiță a strigat:

— Mediul înconjurător!

MEDIUL

a scris pe tablă domnul Browne, apoi a adăugat:

LUMEA NOASTRĂ!

— Rechinii, pentru că mânâncă mortăciunile din ocean! a zis unul dintre băieți, cel pe care îl chema Reid.

Domnul Brown a scris pe tablă

RECHINII

— Albinele! Centurile de siguranță! Reciclarea! Prietenii!

— Bine, a zis domnul Browne, scriind toate aceste lucruri.

A terminat de scris, apoi s-a întors cu fața la noi.

— Dar nu mi-a spus nimeni lucrul cel mai important.

Ne-am uitat la el, rămași fără idei.

— Dumnezeu? a zis un copil.

Deși domnul Browne a scris pe tablă „Dumnezeu”, mi-am dat seama că nu acesta era răspunsul pe care îl căuta. Apoi, fără să mai întrebe nimic, a scris:

CINE SUNTEM!

— Cine suntem, a zis el subliniind fiecare cuvânt pe măsură ce îl rostea. Cine suntem! Noi! Da? Ce fel de oameni suntem? Ce fel de persoană ești? Nu este aceasta cel mai important lucru dintre toate? Nu este întrebarea pe care ar trebui să ne-o punem nouă înșine tot timpul? „Ce fel de om sunt?” [...]

S-a întors apoi din nou și a scris cu litere uriașe de tipar, pe toată tabla:

PRINCIPIUL DIN SEPTEMBRIE AL DOMNULUI BROWNE: CÂND AI DE ALES ÎNTRE A FI CORECT ȘI A FI BUN, ALEGE SĂ FII BUN.

Extraterestru

Am luat-o pe unde venisem, înapoi spre ecranul gigantic. Și am nimerit direct într-un grup de copii pe care nu îi cunoșteam. Tocmai ieșeau din pădure, unde făcuseră niște lucruri despre care, sunt sigur, n-ar fi vrut să afle și profesorii lor. Simțeam acum fumul, fum și de pocnitori, și de țigări. Ne-au luminat cu lanterna. Erau șase: patru băieți și două fete. Păreau cam în clasa a șaptea.

— De la ce școală sunteți? a întrebat un băiat.

— De la Beecher, a dat să răspundă Jack, dar imediat una dintre fete a început să țipe.

— Doamne! a strigat ea și și-a acoperit ochii cu mâna, de parcă ar fi izbucnit în plâns.

M-am gândit că cine știe ce insectă uriașă o lovise în față.

— Nu se poate! a strigat alt băiat și a început să scuture o mână prin aer, de parcă atinsese ceva fierbinte. Nu se poate, fir-aș al naibii! Imposibil!

Toți începuseră deja să-și dea coate și să înjure în gura mare, râzând și acoperindu-și în același timp ochii.

— Ce e chestia asta? a zis băiatul care îndreptase lanterna spre noi.

Abia atunci mi-am dat seama că raza de lumină bătea chiar pe fața mea. Iar cel despre care vorbeau, cel care îi făcea să țipe eram eu.

— Hai să plecăm de aici, mi-a zis Jack încet și m-a tras de mâneca tricoului, ca să ne îndepărtăm de ei.

— Stați, stați, stați așa! a strigat tipul cu lanterna, tăindu-ne calea.

Mi-a pus din nou raza de lumină pe față, iar acum stătea la doar la un metru și jumătate distanță.

— Maică, măicuțică! Dumnezeule!! a exclamat el, clătînând din cap, cu gura căscată. Ce-ai pățit la față?

— Încetează, Eddie, a zis una dintre fete.

— N-am știut că azi vedem *Stăpânul inelelor*! a zis băiatul numit Eddie. Ia uitați-vă, el e Gollum!

Asta i-a făcut pe prietenii lui să moară de râs.

Am încercat din nou să ne îndepărtăm și din nou Eddie ne-a tăiat calea. Avea cu cel puțin un cap mai mult decât Jack, care era cam cu un cap mai înalt decât mine, așa că mie mi s-a părut uriaș.

— Nu, frate, e monstrul extraterestru din *Alien*.

— Nu, nu, nu, frate. E un orc! a râs Eddie, luminându-mi iarăși chipul cu lanterna.

De data asta se afla chiar în fața noastră.

— Lasă-l în pace, bine? a zis Jack, împingându-i deoparte mâna în care ținea lanterna.

— Ia fă-mă tu! a răspuns Eddie, punând de data asta lanterna pe fața lui Jack.

— Care-i problema ta, frate? a zis Jack.

— Problema mea e iubitul tău, a strigat Eddie, luminându-mă din nou pe mine.

Pe urmă unul dintre ceilalți băieți a aruncat la picioarele noastre o pocnitoare.

Jack a încercat să-l împingă pe Eddie, dar Eddie l-a apucat de umeri și l-a îmbrâncit tare, iar Jack a căzut pe spate.

— Eddie! a țipat una dintre fete.

— Uite, am zis eu, pășind în fața lui Jack cu brațele în sus, ca un polițist de la circulație. Suntem copii mai mici ca voi... Arthur,

¹orc = monstru humanoid, personaj fictiv în seria *Stăpânul inelelor* scrisă de J.R.R. Tolkien.

²Freddie Krueger = personaj hidos din filmul de groază *Coșmar pe Strada Ulmilor*, care a inspirat ulterior mai multe filme și jocuri video.

— Cu mine vorbești, Freddie Krueger²? Nu cred că vrei să ai de-a face cu mine, monstrule, a zis Eddie.

În acel moment am știut că ar fi trebuit s-o iau la fugă cât puteam de repede, dar Jack era încă la pământ și nu puteam să-l abandonez.

— Frate, ia zi! s-a auzit o altă voce în spatele nostru. Care-i treaba aici?

Eddie s-a răsucit și a îndreptat lanterna spre locul de unde venea vocea. Pentru o clipă, nu mi-a venit să cred a cui era.

— Lasă-i în pace, frate, a zis Amos, avându-i pe Miles și Henry chiar în spatele lui.

— Cine zice asta? a întrebat unul dintre băieții din grupul lui Eddie.

— Doar lăsați-i în pace, a repetat Amos calm.

— Ești și tu vreun ciudat? a zis Eddie.

— Sunt toți o gașcă de ciudați! a zis unul dintre prietenii lui.

Amos nu i-a răspuns, dar s-a uitat la noi.

— Hai să mergem, băieți. Ne așteaptă domnul Tushman.

Știam că mințea, dar l-am ajutat pe Jack să se ridice și ne-am îndreptat spre Amos. Ca din senin însă, tipul pe care îl chema Eddie m-a apucat de glugă și a tras de ea cu forță, făcându-mă să cad pe spate. Am căzut rău și m-am lovit tare cu cotul de o piatră. N-am putut să văd prea bine ce s-a întâmplat mai departe, doar că Amos s-a năpustit asupra lui Eddie ca un camion de mare tonaj și amândoi au căzut pe jos, lângă mine.

Pe urmă, totul a luat-o razna. Cineva m-a tras de mânecă și mi-a strigat: „Fugi!”, în timp ce altcineva striga în același timp: „Pune mâna pe el!”. Timp de câteva secunde, două persoane m-au tras fiecare de câte o mânecă a tricoului, fiecare în altă direcție. I-am auzit pe amândoi înjurând, până când o mânecă a tricoului meu s-a rupt și primul tip m-a înșfăcat de braț și a început să mă tragă după el în timp ce alergam, iar eu încercam să fug cât mă țineau picioarele.

(din vol. „Minunea” de R. J. Palacio, trad. Iulia Arsintescu, Ed. București, 2013, pp. 52-55, 277-280)

R. J. Palacio (n. 1963) locuiește în Brooklyn, New York, cu soțul, cei doi copii și cei doi câini (Bear și Beau). Cartea ei de debut, *Minunea* (*Wonder*), din 2012, a inspirat mișcarea *Alege să fii bun* (*Choose Kind*) îmbrățișată de cititorii tineri și maturi din întreaga lume. (<https://wonderthebook.com/about>)

Îmi verific lectura

Rezolvă testul următor pentru a vedea cât de bine ai înțeles ce ai citit. (Reîntoarce-te la text de câte ori este necesar!)

1. Cine este domnul Browne?

- A. învățătorul;
- B. dirigintele;
- C. profesorul de ed. socială;
- D. profesorul de engleză.

2. Cine este protagonistul textului?

- A. domnul Browne;
- B. Jack;
- C. un băiat mai mic de clasa a VII-a;
- D. un băiat de clasa a VII-a.

3. Din ce motiv copiii mai mari râd de protagonist?

- A. a făcut ceva amuzant;
- B. a spus o glumă;
- C. încearcă să îl intimideze;
- D. îl tachinează din cauza aspectului.

4. Unde au loc întâmplările în fiecare capitol?

Alege să fii bun _____

Extraterestru _____

5. Precizează care dintre următoarele afirmații este adevărată:

- a. Domnul Browne le explică elevilor ce înseamnă să se cunoască pe ei înșiși.
- b. Reid îi numește pe rechni ca fiind importanți pentru mediu.
- c. Acțiunea din al doilea capitol se petrece ziua.
- d. În ajutorul copii vine domnul Tushman.

6. Explică semnificația secvenței: „Eddie s-a răsucit și a îndreptat lanterna spre locul de unde venea vocea. Pentru o clipă, nu mi-a venit să cred a cui era.”

7. Stabilește ordinea logică și temporală a următoarele idei principale ale textului.

- a. Băieții se iau la bătaie.
- b. Apare Amos.
- c. Jack îi ia apărarea colegului său.
- d. Fata din grup țipă.
- e. Protagonistul fuge.
- f. Protagonistul nu își poate lăsa singur colegul.

8. Asociază starea cu citatul selectat:

Am căzut rău și m-am lovit tare cu cotul de o piatră.

uimire

Amos s-a năpustit asupra lui Eddie ca un camion de mare tonaj

nedumerire

Pentru o clipă, nu mi-a venit să cred a cui era.

furie

M-am gândit că cine știe ce insectă uriașă o lovise în față.

spaimă

eu încercam să fug cât mă țineau picioarele

durere